

MAJOR ZEMAN POD LUPOU: JAK NORMALIZAČNÍ TELEVIZE VYPRÁVĚLA DĚJINY

CYKLUS DEBAT POKRAČUJE: 15. DÍL SERIÁLU / KVADRATURA ŽENY

30. září 2026 od 17:00 hodin

Muzeum Policie ČR, Ke Karlovu 453/1, Praha 2

Cyklus Ústavu pro studium totalitních režimů věnovaný seriálu 30 případů majora Zemana pokračuje dalším dílem. Ve středu 30. září 2026 od 17:00 hodin se uskuteční program věnovaný epizodě Kvadratura ženy, která patří k nejvýraznějším a zároveň k diváky nejuznávanějším dílům celého seriálu. Kvadratura ženy je 15. epizoda, zasazená do r. 1958. Organizátoři upozorňují, že z kapacitních důvodů je nezbytné místa v sále rezervovat na e-mailové adrese kvc@muzeumpolicie.cz.

MAJOR ZEMAN NENÍ JEN DETEKTIVKA

Seriál 30 případů majora Zemana, vysílaný v letech 1975–1980, představuje jeden z nejznámějších příkladů televizní tvorby normalizačního Československa. Jednotlivé epizody spojují kriminální zápletky s dobovým politickým výkladem československých dějin. Právě proto je seriál dodnes cenným pramenem pro poznání mechanismů, jimiž komunistický režim prostřednictvím populární kultury utvářel obraz minulosti, nepřítele i žádoucího společenského pořádku. Jedním z nejvýraznějších příkladů je epizoda Kvadratura ženy, která se opírá o skutečný a mimořádně brutální případ vraždy Herty Černínové z roku 1951.

INSPIRACE BRUTÁLNÍ VRAŽDOU

Některé zdroje mylně uvádějí, že 15. díl seriálu je inspirován případem Otýlie Vranské. Skutečnost je však jiná: Případ Otýlie Vranské je v epizodě zmíněn jako odstrašující a typově podobný případ prvorepublikové policie, pro niž se stal ostudným „pomníčkem“ (nevyřešeným případem, připomínkou neúspěchu). Komunistická kriminálka však svoji „Vranskou“ vyřešila. Předobrazem pro seriálovou epizodu se stal skutečný případ z r. 1951 (dílo je dějově posunut do r. 1958): účetní Hertu Černínovou zavraždil a rozčtvrtl její kolega Šmíd. Během necelého týdne se podařilo vrahy odhalit zásluhou kriminalistů Nečásky a Zahrádky. V seriálu ovšem je tím hlavním hrdinou právě Jan Zeman.

„Na Kvadratuře ženy je pozoruhodné, že navzdory své temné a velmi brutální zápletce patří mezi epizody, v nichž není hlavním tématem boj se státním nepřítelem. O to zajímavější je sledovat, jak seriál pracuje s obrazem kriminality a policie a jak z reálného případu vytváří dramatický příběh. Skuteční kriminalisté, kteří vraždu Herty Černínové v roce 1951 objasnili, zůstali ve stínu fiktivního majora Zemana. I to je připomínka toho, že za televizní postavou a atraktivním příběhem často stojí skutečné události a skuteční lidé, jejichž osudy se od seriálového vyprávění mohou výrazně lišit,“ konstatuje **Petr Kopal, historik ÚSTR a garant celého projektu.**

Reálný případ vraždy Herty Černínové měl své skutečné kriminalisty, skutečný průběh i konkrétní motiv. V seriálu se však dostává do zcela jiného rámce a jeho řešení je spojeno především s postavou majora Zemana. Právě tento rozdíl mezi historickou skutečností a její televizní podobou je pro nás důležitý. Nejde jen o to seriál odsoudit jako propagandu, ale porozumět tomu, jak propaganda fungovala – jak dokázala využít skutečnou událost, zasadit ji do atraktivního příběhu a současně prostřednictvím něj vytvářet představu o tom, kdo je hrdina, kdo představuje hrozbu a jak má vypadat správně fungující společnost.

„Seriál 30 případů majora Zemana je zajímavý právě tím, že dokáže spojit atraktivní detektivní příběh s velmi konkrétním obrazem společnosti, který odpovídal potřebám komunistického režimu. Kvadratura ženy je v tomto ohledu trochu jiná než řada dalších epizod, protože její těžiště neleží přímo v ideologickém boji proti vykonstruovanému nepříteli, ale obecnou kriminalitu ideologizuje a prezentuje jako součást politického boje“ dodává **Kamil Nedvědický, 1. náměstek ředitele ÚSTR a iniciátor celého projektu.**

PROČ SE K MAJORU ZEMANOVÍ VRACET I DNES

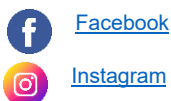
Setkání věnované **Kvadratuře ženy** nabídne prostor nejen pro připomenutí samotné epizody, ale také pro diskusi o jejím vzniku, historickém kontextu a způsobu, jakým seriál pracuje s obrazem společnosti a bezpečnostních složek. Pozornost bude věnována také tomu, jak se měnil vztah veřejnosti k seriálu v průběhu desetiletí a proč jednotlivé díly dodnes vyvolávají rozdílné reakce. ÚSTR tímto cyklem navazuje na dlouhodobý zájem o studium komunistické propagandy, každodennosti období normalizace a způsobů, jimiž totalitní režimy prostřednictvím médií ovlivňovaly společenské vnímání minulosti i současnosti. „*Seriál je ukázkou angažované tvorby Československé televize v průběhu normalizace. Tato angažovanost je v tomto případě znásobena manipulací historických faktů a samotné podstaty jednotlivých případů a jejich dotváření pro politické vyznění. Kvadratura ženy je jedním z několika málo dílů seriálu, které se drží detektivního žánru*“ dodává **historik České televize Daniel Růžička**.

„*Případ vraždy Herty Černínové z roku 1951 je známý spíše pod názvem jednoho z dílů seriálu 30 případů majora Zemana – Kvadratura ženy. Ovšem zde utrpěl značnou autorskou licenci, která mu dodala požadovaný charakter vraždy téměř mezi živly, kteří se stále vzhlíželi v buržoazním způsobu života a nepřipouštěli si, že společnost již dávno vyrazila vstříc jasným zítřkům. Pravda však byla daleko prozaičtější a motiv této vraždy starý snad jako samo lidstvo – bezprácný zisk. Tím samotný případ nebyl výjimečným ani v té době. Čím však byl výjimečný byla jednak rychlost vyřešení a jednak osobnostmi, díky kterým byl vrah dopaden. Těmi byli především Pražský Maigret Karel Kalivoda, budoucí eso naší kriminalistiky Jaroslav Zahrádka či známý detektiv Miloslav Nečásek,*“ konstatuje **Radek Galaš, ředitel Muzea Policie České republiky** a současně dodává, že další zajímavou okolností byla nezvyklá podoba s případem vraždy Otilie Vranské. O tom, jak se případ skutečně odehrál a jak byl využit – či zneužit v legendárním seriálu bude další ze setkání z cyklu 30 případů majora Zemana z autorské dílny MUP a ÚSTR.

UPOZORNĚNÍ PRO VEŘEJNOST

V průběhu akce budou pořizovány fotografické a audiovizuální záznamy, které mohou být následně zveřejněny organizátory. Účastí na akci účastníci vyjadřují souhlas s jejich použitím.

SLEDUJTE NÁS DÁLE NA SOCIÁLNÍCH SÍTÍCH:

ČESKÁ TELEVIZE, MÉDIUM VEŘEJNÉ SLUŽBY

Česká televize si jako médium veřejné služby zakládá na otevřenosti, nestrannosti a nezávislosti. Poskytuje veřejnosti široké spektrum informací, kritické reflexe, uměleckou tvorbu i zábavu. Přispívá k vytváření prostoru svobody slova, myšlení a tvorby, ve kterém může růst demokracie. Reflektuje rozmanitost života v Česku, dbá na potřeby menšin a respektuje lidskou důstojnost, přírodu i kulturní dědictví a tím přispívá k rozvoji společenské soudržnosti a naplňování veřejného zájmu. Generálním ředitelem České televize je Hynek Chudárek.

ÚSTAV PRO STUDIUM TOTALITNÍCH REŽIMŮ (ÚSTR) je organizační složkou státu, do jehož činnosti lze zasahovat pouze na základě zákona. (Činnost a poslání ÚSTR jsou ukotveny Zákonem o Ústavu pro studium totalitních režimů a o Archivu bezpečnostních složek 181/2007 Sb. ze dne 8. 6. 2007). Definuje se jako paměťová instituce zkoumající dobu nacistické okupace 1939–45 a dobu komunistické nadvlády 1948–1989. Poskytuje veřejnosti výsledky své činnosti, zejména zveřejňuje informace o době nesvobody, o období komunistické totalitní moci, o činech a osudech jednotlivců, vydává a šíří publikace, pořádá výstavy, semináře, odborné konference a diskuse. Spolupracuje s vědeckými, kulturními, vzdělávacími a dalšími institucemi za účelem výměny informací a zkušeností v odborných otázkách, stejně tak se zahraničními institucemi a osobami, které mají obdobné zaměření. Podřízenou organizací ÚSTR je Archiv bezpečnostních složek (ABS), který spravuje veškeré písemnosti všech bezpečnostních složek z doby nacismu i komunismu, tedy nejenom Státní bezpečnosti, ale i Veřejné bezpečnosti, civilní a vojenské rozvědky. Ředitelem Ústavu pro studium totalitních režimů je Ladislav Kudrna.

MUZEUM POLICIE ČR je organizační složkou státu. Bylo zřízeno Ministerstvem vnitra ČR v roce 1990. Expozice muzea vychází obsahově z existence, činnosti a vývoje bezpečnostních sborů a složek na území našeho státu od roku 1918 do současnosti. Prezentuje problematiku dopravní a letecké služby, cizinecké policie a speciálních policejních složek. Disponuje tematickými sály (kriminalistika a známé kriminalistické případy včetně předmětů doličných. V 1. patře muzea jsou pořádány výstavy, mimo sbírkotvorné a dokumentační činnosti se muzeum věnuje i činnosti preventivní a výchovné. V rámci prevence pořádá muzeum ve spolupráci s odborníky z řad policie ČR a dalších institucí besedy na téma prevence patologických jevů. Muzeum se dlouhodobě věnuje i prevenci provozu na pozemních komunikacích, od jara do podzimu probíhá výuka dopravní výchovy na dětském dopravním hřišti, které je součástí zahradní expozice. Ředitelem Muzea Policie ČR je Radek Galaš.

Kontakt pro novináře:

Petra Jungwirthová, vedoucí Odd. komunikace ÚSTR / tisková mluvčí, +420 770 172 146,
press@ustrcr.cz